

Pobitost v Rusiji je baje večja radi pomanjkanja živil, lesa, sladkorja in moke, kakor pa vsled vojne nesreče.

V Petrogradu so našeli pri ravnokar končanem ljudskem štetju nad dva in pol milijona prebivalcev; med njimi je všteti 200.000 beguncev.

Bolgarija je v vojni proti Srbiji povečala svoje ozemlje za 80.000 km², obenem pa ohranila svojo glavno silo in je pripravljena v zvezi s svojimi zavezniki na vsako mogočnost.

Begunci se vračajo v Belgrad. Med obstreljevanjem Belgrada je večina prebivalstva pobegnila. Komaj 18.000 jih je ostalo v mestu. Nekaj dni sem pa se vračajo begunci v vedno večjih skupinah iz notranjosti dežele v mesto. Dosedaj se je vrnilo 36.000 beguncev, po večini žene in starejši možje.

Božič pri Belokranjcih.

Božič, božič bata na oboja vrata, nosi kitu zlata, da pozlati vrata in oboja poboja.

Že nekoliko časa pred svetim dnevom navdaja veselje in radost srca tega dobrega slovenskega naroda. Veselo petje narodnih pesmi se razlega povsod. A ne zavoljo dobrega življa tega dneva, temveč zaradi svetega dneva samega, rojstva našega Gospoda Izveličarja. V adventu prejmo zakrament sv. pokore in svetega Rešnjega Telesa, da tem s čistejšim srcem obhajajo zaželeni praznik.

Na badnjak, to je dan pred božičem, vstane že zgodaj vsa družina in začne staviti pohišstvo in živino v najlepši red. Gospodinja pa zamesi velik hleb iz najbolje moke, katerega tako ovenča s ptički, rožicami, venci in podobo jaslic, ki so narejeni iz testa, da ga je lepo videti; imenujejo ga „božičnik“. Zraven zamesi malo manjši in ne tako ozaljšan hleb „novoletnico“, katero shranijo do novega leta. Pri kosilu, to je pri zajutruku, načne novoletnico gospodar, napravi križ z nožem na spodnji strani. Razven tega speče še več drugega kruha in gubanic ali povitje (povalnic).

Božičnik načne gospodar, semtertje tudi gospodinja, toda še-le na dan sv. Treh kraljev, ter ga da tudi živini pokusiti. Ovenčavo njegovo pa shrani za krave, da se pri porodu laglje otelé. Razume se, da hlebci in štrukle, ozaljšani z venci in ptičicami, ne izostanejo. Navadno tudi na dan sv. večera koljejo, da imajo razven drugega mnogovrstnega mesa tudi sveže meso, in sicer takozvanega „pugla“, to je mlad prašiček.

Proti večeru se oglašé zvonovi in dolgo časa oznanjujejo z lepim potrkavanjem veseli in sveti prihodnji praznik. Po nekaterih vaseh hodijo mladeniči z blagoslovljeno vodo po polju in škropé puste njive, da bi rodile obilno in bogato žetev. Na vrata živinskega hleva obesijo razpelo, napravljeno iz blagoslovljenega lesa. To razpelo ima odvracati vse hudo, vse bolezní in vsako nesrečo od domače živine.

Temna noč razprostre svoje črno krilo po zemlji. Družina se zbere v hiši ter skupno moli angelsko pozdravljenje in rožni venec. Potem pokadi oče vse poslopje; pred njim pa veselo skaklja sinko noseč ključé, s katerimi odpira posamezna vrata.

Resnično se pa začudimo, oziraje se po sobi. Na desno in levo, vse je ovenčano z mnogoštevilnimi popirnatimi venci. V kotu stojé mične jaslice, razsvitljene z mnogimi lučicami. Na stropu pa migljajo pozlačeni orehi, rdeča jabolka in mnogo družih lepotij. Družina se vsede k večerji, ki obstoji zaradi svetega posta samo v kruhu in vinu. Tu se vidijo najlepše navade našega prostega ljudstva; najlepše domače in poštene zdravice doné človeku na uho. Nato opozori mati otročiče in družino na navade in običaje svetega večera, ki jih je podedovala po svojih stariših, in jih opominja, da jih izpolnujejo tudi oni

po njeni smrti. Posebno še povdarja, naj bodo vsikdar dobro pripravljene, obhajati sveti božični praznik s čistim srcem in s pobožno dušo, da bodo tako tudi oni žive jaslice za božje Dete.

Po večerji postavijo na mizo božičnik, novoletnico, mošnjček, jarem, raznega žita in še mnogo družega, v dobri veri, da so te stvari, ki so ta večer na mizi, blagoslovljene od novorojenega deteta Jezuščka, in da so za razne bolezní najboljša zdravila. Kmalu potem se združijo mladeniči in mlajši možje, dekleta in žene in gredó k polnočnici, vso pot prepevaje pesmi o božičnem Detetu. Starejši in otroci pa ostanejo za varstvo doma. Prihodnji dan, na sveti dan, pa se udeleži vsak še dveh sv. maš. Ob 11. uri se zberó doma in se vsedejo k pojedini. Tako obilo jedil se prinese na mizo, da ostane še za prihodnji dan dovolj. Ko si še s sladko, pristno belokranjsko kapljico potolažijo žejo, pojó čuda veliko narodnih pesmi, ki se glasé tako milo, da se človek radostno zasolzi. Potem sledijo razne zdravice; seveda gospodarju in gospodnji se nazdravi najprvo. Naposled molijo Boga in ga prosijo milosti, da bi jih še mnogo let ohranil v trdnem zdravju, v obili sreči in v popolni dušni in telesni zadovoljnosti. Tako začne in konča vrli Belokranjec božično veselje z molitvijo.

Dalo božično Dete, da bi tudi letos ne bilo preveč skaljeno pošteno božično veselje Belokranjcem in ne nam, ko živimo v času vojnih sil, draginje in vsakovrstnega pomanjkanja, in da bi božje Dete obrisalo vsem domačim solze, ki jih točijo po svojih odsotnih vojaki, vojskujočih se na krvavih poljanah za vero, dom in cesarja! Naj nam prinese letošnji božič tolažbo in sladko upanje na skorajšnji srčno zaželeni mir in častno zmago Avstrije!

Ta popis izvira iz spisa, ki smo ga povzeli iz neke stare knjižice. Seveda so se danes nekatere stare navade ob različnih praznikih že opustile, ali saj spremenile, da so se odmaknile novejšemu času, ki žalibog le prerad lepe stare narodne običaje in ceremonije odpravlja, ali jih pa nadomešča z manj pomenljivimi. Tako se je opustilo v Belokranjini tudi že tako imenovano koledovanje ob božičnem in novoletnem času. Hodili so namreč fantje od fare do fare, od vasi do vasi, ter so prepevali pomenljive pesmice „kolednice“. In te lepe in različne navade so popisane v dveh Šašeljevih knjižicah „Bisernice“, kjer se nahaja še besedilo nekaterih kolednic in mnogo drugih zanimivosti. Kdor se kaj bolj zanima za Belokranjce, za to ljubo božje ljudstvo in njegove mičnosti, naj si kupi omenjeni knjižici; ne bo mu žal. Cena je enemu zvezku dve kroni in se lahko naročuje zraven založništva Katol. tiskovnega društva v Ljubljani tudi pri J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Razglas c. kr. deželne vlade za Kranjsko

zadevajoč izključno rabo metriške mere v lesni trgovini.

Z zakonom z dne 23. julija 1871, drž. zak. št. 16 ex 1872, so bile vpejane nove mere in uteži (metriška mera), ki se imajo od 1. jan. 1876 dalje izključno rabiti v javnem prometu. Kljub temu se porabljajo v lesni trgovini še vedno stare, dunajske, da celo inozemske (benečanske, pariške) mere. Ker provzročajo take, v prometu nedopustne mere razne nedostatke in izkoriščanja kupecv in so bile posebno zadnji čas, ko so cene lesa močno poskočile, povod raznim pritožbam, opozarja c. kr. deželna vlada na obstoječo prepoved, vsled katere se stare, nepostavne mere v lesni trgovini in javnem prometu ne smejo rabiti. Merska enota za trgovino z drvimi za kurjavo v metriški meri je določena z naredbo, izdano od ministerstev za notranje stvari, finance, trgovino in poljedelstvo dne 23. decembra 1875, drž. zak. št. 157. Prestopki te prepovedi se bodo kaznovali ne glede na morebitno postopanje po kazenskem zakonu, od politične oblasti prve stopnje po členu VI. zakona z dne 23. jul.

1871, drž. zak. št. 16 ex 1872, z globo od 10 K do 200 K, oziroma z zaporom od 1 do 20 dni.

Ljubljana, dne 2. decembra 1915.

C. kr. deželni predsednik: baron Schwarz s. r.

Podučilo k zgornjemu razglasu.

Akoravno se stare mere in uteži od 1. 1876 dalje ne smejo več rabiti, so vendar osobito v lesni trgovini še v navadi, ne da bi bili dani tehtni vzroki za to.

Dočim se je v trgovini z okroglim lesom večinoma udomaćila metriška mera (merska enota to je 1 polni kubični meter), pri rezanem lesu in drveh za kurjavo še vedno niso povsod odstranjene stare dunajske mere. Ta razvada se je sedaj z gori navedenim razglasom prepevedala. Kar se tiče trgovine z drvimi za kurjavo, opozarja ta razglas na določbe ministerske naredbe z dne 23. decembra 1875, drž. zak. št. 157, s kojo je bila vpejana kot merska enota prostorni kubični meter.

Drva prodajajo na Kranjskem sicer po večini že na prostorne kubične metre, le ponekod, posebno pa v ljubljanskem političnem okraju, tržijo jih še vedno v takozvanih drvarskih sežnjih ali klaftah. Ker ti drvarski sežnji niso enotne kubične vsebine, zanimajo se konzumenti, med katere je šteti vse sloje prebivalstva, koliko prostornih kubičnih metrov obsejajo taki drvarski sežnji ali klaftre, da morejo klafterske cene preračunati v meterske. Račun bi bil sicer odveč, ker se smejo drva le na prostorne kubične metre prodajati, torej tudi cene le po tej meri zahtevati, vendar je glede kontrole cen važno, da se omenjeni račun napravi:

Kot drvarski seženj se večinoma prodaja sklad drv, visok po 1 seženj to je 18965 m in dolg ravnotako. Prostornina sklada zavisi od dolžine polen, ki jo pa napravljajo v raznih krajih različno. Najbolj v navadi so dolžine polen po 21 palcev ali col, to je 55.31 cm, po 22 palcev, to je 57.95 cm in po 23 palcev, to je 60.58 cm.

Ako smo si nabavili drvarski seženj po 22 palcev dolgih drv, preračunimo ga na metre, ako zmožimo dane nam izmeri, toraj: 1.8965 m × 1.8965 m × 0.5795 m, kar znese matančno 2.02 prostorskih kubičnih metrov. Če stane tak seženj drv na primer 34 K, pride nam na prostorni kubični meter 34 : 2.02 to je 16 K 83 h.

Najenostavneje se merijo po 1 m dolga drva, zaradi tega konzumenti najbolj po takih vprašujejo in bi bilo tudi želeti, da bi se v prihodnje le po 1 m dolga polena prodajala in s tem napravil konec vsem nedostatom. Po omenjeni ministerski naredbi pa so dopustne tudi druge dolžine polen, toda samo take po 80 cm, 60 cm in po 50 cm. Taka drva pa se smejo glasom iste naredbe skladati le v tako dolge sklade, oziroma opore, da odgovarja kubična mera drv le celim prostornim kubičnim metrom. Ako so skladi po 1 m visoki, ima pri polenih, dolgih 10 m, meriti dolžina sklada 1.0 m

„ „ „ 0.8 „ „ „ „ 1 1/4 „ „
„ „ „ 0.6 „ „ „ „ 1 1/2 „ „
„ „ „ 0.5 „ „ „ „ 2.0 „ „

da znaša prostornina drv 1 prostorni kubični meter. — Iz tega je razvideti, da so dolžine po 21, 22, 23 ter več ali manj palcev v trgovini nedopustne; ko bi bile vendar na prodaj, smela bi se zaračunati po 21 in 22 palcev dolga drva le za 50 cm dolga, po 23 palcev pa le za 60 cm dolga.

Prodajalec in kupec sta kaznjiva, ako se ne ravnata po obstoječih predpisih; tudi ni dovoljeno cene drv za kurjavo nastavitv za sežnje, ampak le za prostorne kubične metre.

Kakor izkušnja uči, morajo se nezakonite stare mere v lesni trgovini najkoreniteje odpraviti, ako kupci vsako nepostavnost ovadijo bližnjemu tržnemu ali policijskemu osobju, oziroma žendarmeriji ali županstvu.

Razvedrilo.

Verjetno. Gospodinja: „Onih šest parov nogavic, ki so mi zmanjkali pri perilu, sem našla sedaj v tvojem kovčegu!“ — Dekla: „Oh, gospa, seveda! Hotela sem vam napraviti iznenadno veselje za božič, da bi vam nogavice skrivoma podpletla in zakrpala!“

V šoli. Učitelj: „Vsak človek mora ubogati, bodisi učenec ali odrasčen. No, Francelj, ali mi znaš povedati, katerega moram jaz ubogati?“ — Francelj: „Gospo sopogo!“

Ljubezen. Žena: „Dragi mož, kaj me bodeš tudi takrat tako rad imel, ko bom stara?“ — Mož: „Ančka, zakaj pa to vprašaš? Vsaj boš kmalu videla.“

Tolažba. — „Anica, ti si izgubila s smrtjo svojega soproga nenadomestljivega soproga!“ — „Ne vem, bodem še-le videla!“

Srečen mož. „Tvoja soproga igra ves dan na glasovir in še povrh presneto slabo!“ — „E, kaj te to briga! Naj igra, mi vsaj kosila ne kuha!“

Izgovor. Papa: „Edko, zakaj pa nisi danes poljubil mamice za dobro jutro kakor, po navadi.“ — Sinko: „Papa, saj si vendar sam rekel včeraj, da ima mamica strupen jezik!“

Pri poroki. Duhoven poučuje ženina in nevesto o njenih prihodnjih zakonskih dolžnostih eden do drugega; med drugim reče ženinu: „Mož mora s svojo ženo vedno lepo ravnati in jo varovati vsega hudega.“ In nevesti pravi: „Žena mora mirno in potrpežljivo slediti svojemu možu na vseh njegovih potih skozi vse življenje.“ Nato se pa osupnena oglasi nevesta: „Prečastni gospod, ali bi se ne smel ta nauk obrniti in zamenjati? Vedite, moj ženin je pismonoša!“

Dražbeni oklic.

E 668/15
7

Dne 18. januarja 1916 predpoludne ob 10. uri bo pri c. kr. okrožnem sodišču, v izbi št. 30, dražba sledečih nepremičnin:

Zemljiška knjiga Hrušca, vl. št. 55 in 366: gozdi, njiva in vinograd. Cenilna vrednost 1506 K. Najmanjši ponudek 1004 K.

Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV., dne 20. novembra 1915.

Dražbeni oklic.

E 695/15
6

Dne 18. januarja 1916 predpoludne ob 11. uri bo pri c. kr. okrožnem sodišču, v izbi št. 30, na podstavi s tem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin: Zemljiška knjiga Zagorica, vl. št. 208: hiša v Globočdolu št. 8, dva travnika in vinograd. Cenilna vrednost 336 K. Najmanjši ponudek 224 K.

Zemljiška knjiga Hmelčič, vl. št. 504: njiva. Cenilna vrednost 504 K. Najmanjši ponudek 336 K.

Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaja.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV., dne 18. novembra 1915.

Ali ste že vpslali naročnino za Dolenjske novice?

Velika svota denarja 154-0-43

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

== v lastnem domu v Kandiji ==

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4 1/2 %

1-0-38

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.